

ומת אחיו בלי בנים —

הרי כשם שבתו, שאסורה לו באיסור ערוה, פטורה מהחליצה ומהיבום [ומדובר כאן שאין שם אח נוסף, אלא הוא בלבד, כי אם היה אח אחר, אין היא פטורה מן היבום והחליצה, והיה התנא צריך לומר "כשם שהיא אסורה ליבם זה"] —

כך צרתה פטורה מהחליצה ומן היבום.

ועתה מבארת המשנה כיצד פוטרות צרות הערוה את צרותיהן?

אם היה שם אח נוסף, והלכה צרת בתו, ונשאת, נתייבמה לאחיו השני, שמוותרת לו.

והיתה לו לאחיו השני עוד אשה אחרת, ומת האח השני ללא בנים —

וחזרה צרת בתו ונפלה לפניו שנית, מאחיו השני, יחד עם צרתה —

כשם שצרת בתו פטורה מן החליצה ומן היבום, כיון שנאסרה עליו עולמית בנפילתה הראשונה, כשנפלה לפניו יחד עם בתו, כדין "אשת אח שיש לו בנים", שאין לה היתר לעולם.⁽¹⁾

כך צרת צרתה, האשה השניה של אחיו השני, פטורה מן החליצה ומן היבום.

[ועיין בהקדמה, ובהערות על המשנה, במה שדנו כל גדולי האחרונים בשאלה היסודית: האם צרת ערוה פוטרת את צרתה משם חדש, של צרת "צרת ערוה", או כיון שצרת ערוה היא ערוה של אשת אח, הרי היא ככל ערוה הפוטרת את צרתה, ואין פה פטור של שם חדש, הנקרא צרת "צרת ערוה"].

ולפי אותו העיקרון, גם צרתה של צרת ערוה פטורה, ואפילו הן מאה אחים, והלכה צרת הצרה ונשאת לאחיו השלישי, וכך הלאה.

לפטור את צרתה בתור "צרת ערוה", ולא בתור "צרת צרת ערוה".

ולרש"י לא קשה קושיית רבי עקיבא איגר: מדוע צריך פסוק לצרת צרת ערוה, והרי היא צרת ערוה של אשת אח.

כי לולי חידוש הפסוק, היה מקום לומר שאין היא נאסרת לעולם כאשת אח שיש לה בנים אלא רק כ"צרת ערוה". ואין לנו ראייה שהיא יכולה לפטור צרתה.

ורק משגילה הכתוב שגם צרת "צרת ערוה" פטורה מן היבום, הוא גילה בכך שצרת ערוה נאסרת לעולם בתורת אשת אח שלא הותר ליבום, ומכח היותה ערוה של אשת אח היא פוטרת את צרתה.

אך מדברי התוס' בעמוד הקודם [בד"ה עד סוף העום] מתבאר, שגם אחרי הלימוד מהפסוק,

1. מלשון רש"י בד"ה כשם שצרת בתו פטורה, משמע שבנפילה הראשונה נאסרת צרת הערוה משום אשת אח שיש לה בנים [דהיינו, אשת אח שאין לו היתר ליבום], ונאסרת בכך לעולם.

ולכן, אם התייבמה לאח אחר, ומת אותו אח, והיא חוזרת ונופלת לפני האח שהיתה אסורה לו בנפילה הראשונה בתורת "צרת ערוה", הרי היא אסורה עליו עתה משום אשת אח "שיש לה בנים" [שלא הותר ליבום], ומכח היותה ערוה אשת אח שלא הותר ליבום, היא פוטרת גם את צרתה, בנפילה השניה.

וביאור זה מתאים עם הוכחת רבי עקיבא איגר, שכל צרת ערוה נאסרת לעולם בתורת אשת אח, ולא בתורת "צרת ערוה".

ולכן, בנפילתה השניה היא פוטרת את צרתה משום שהיא עצמה ערוה של אשת אח, ובכוחה